

Press Release: NICFD 28.9.64 13.26 น.

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันแห่งชาติ
เพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

“สถาบันเด็กฯ ม.มหิดล จัดงานเสวนาวิชาการ เรื่อง “ก้าวผ่าน 9 วิกฤติโควิด สู่ออกัสการ
พัฒนาเด็กและครอบครัว” เนื่องในโอกาสครบรอบ 24 ปี วันคล้ายวันสถาปนา
สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

สถาบันเด็กฯ ม.มหิดล

จัดงานเสวนาวิชาการ เรื่อง “ก้าวผ่าน 9 วิกฤติ โควิด สู่ออกัสการพัฒนาเด็กและครอบครัว” เนื่องในโอกาสครบรอบ 24 ปี วันคล้ายวันสถาปนา สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

(วันที่ 29 กันยายน 2564) สถาบันแห่งชาติแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล จัดงานเสวนาวิชาการ เรื่อง “ก้าวผ่าน 9 วิกฤติโควิด สู่ออกัสการพัฒนาเด็กและครอบครัว” เนื่องในโอกาสครบรอบ 24 ปี วันคล้ายวันสถาปนาสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งนี้มีการจัดแถลงข่าว โครงการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยและอนุบาล New Normal ระดับ 3 เพื่อรับมือกับการระบาดของ COVID-19 ระลอก 3

รศ.นพ.อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ ผู้อำนวยการสถาบันฯ กล่าวถึงบทบาทหน้าที่และภารกิจในการนำสถาบันฯ ในปีที่ผ่านมาว่า สถาบันฯ มีพันธกิจที่สำคัญที่รับมาจากรัฐบาลตั้งแต่สมัยก่อตั้งสถาบันฯ คือสถาบันฯ มีหน้าที่ในการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและครอบครัว ซึ่งในปีที่ผ่านมาเด็กและครอบครัวถูกผลกระทบจากโรคระบาดโควิด-19 เป็นอย่างหนัก จะเห็นได้ว่าเด็กปฐมวัย เด็กวัยเรียน วัยรุ่น มีการขาดความต่อเนื่องจากการพัฒนา ต้องหยุดโรงเรียน ขาดพฤติกรรมทางด้านสังคม ตลอดจนขาดการเรียนรู้ สำหรับครอบครัวก็ประสบปัญหาในเรื่องของเศรษฐกิจครัวเรือนครอบครัวมีความยากลำบากมากขึ้น จากสถานการณ์เหล่านี้สถาบันฯ จึงลงไปทำโครงการที่เรียกว่า Home Based Education โดยทำงานร่วมกับครูเด็ก

ปฐมวัย ผู้นำชุมชน และอาสาสมัครในการที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อให้กลุ่มคนเหล่านี้ไปทำงานกับครอบครัวและชุมชนได้ ณ วันนี้ทางสถาบันฯ พยายามที่จะฟื้นฟูครอบครัว และชีวิตเด็ก ๆ ให้กลับเข้ามาสู่สังคมอีกครั้ง ด้วยการเตรียมศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย และโรงเรียนให้มีความพร้อมในการที่จะรับเด็กย้อนกลับมาหลังการระบาดของโควิด-19 ทางสถาบันฯ เฟื่องเลี้ยงไปที่ 4 เรื่อง ดังนี้

(1) การกลับมาเปิดเรียนอีกครั้งอาจจะเกิดคลัสเตอร์ใหม่ได้อีก ดังนั้นทักษะของการทำ Home Based Education ยังคงต้อง

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

งานเสวนาวิชาการ เรื่อง “ก้าวผ่าน 9 วิกฤติโควิด สู่ออกัสการพัฒนาเด็กและครอบครัว” เนื่องในโอกาสครบรอบ 24 ปี วันคล้ายวันสถาปนาสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชัน “ZOOM” Link Zoom <http://bit.ly/39sjNT2> Meeting ID 967 6065 1412 Passcode : 242654 งานสื่อสารองค์กร Ins. 02 441 0601-10 ต่อ 1201

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันแห่งชาติ
เพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

พัฒนาต่อไป (2) การเตรียมโครงสร้างทางกายภาพเพื่อรองรับเด็กที่จะกลับมาอยู่ร่วมกัน โดเน้นการปฏิบัติตนแบบ New Normal แบบ Universal (3) การตรวจคัดกรองโดยใช้ชุดตรวจ ATK เพื่อทำให้เกิดระบบเฝ้าระวังการติดเชื้อ และ (4) การฝึกทักษะของคุณครูให้พร้อมรับเด็กที่มีภาวะความบอบช้ำทางใจ ซึ่งทั้ง 4 เรื่องนี้ทางสถาบันฯ เตรียมพร้อมดำเนินการที่จะกลับมาฟื้นฟูชุมชน ชีวิตเด็ก ให้สามารถกลับมาอยู่ โรงเรียน และศูนย์เด็กเล็กกันได้อีกรอบ

การระบาดของโควิด-19 ทำให้ทางสถาบันฯ นึกถึงการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมมากมาย ดังนั้นสถาบันฯ เพิ่งเล็งเห็นความสำคัญอย่างมากในสิ่งที่ต้องทำความเข้าใจกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและนำการพัฒนาที่ยั่งยืนมาผสมผสานกับเรื่องของการพัฒนาเด็กและครอบครัวและสิทธิเด็กและครอบครัวเข้าด้วยกัน เราจะเห็นความสำคัญของความรู้ชุดใหม่ในการสร้างเรื่องของการสร้างเสริมสุขภาพและการเสริมสร้างสุขภาพโดยใช้ธรรมาภิบาลเป็นฐาน เราเห็นความสำคัญของการสร้างเด็ก ฝึกเด็กให้กลายเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต ดังนั้นทั้งหมดนี้จึงเป็นทิศทางที่สถาบันฯ เห็นว่าเราควรสร้างองค์ความรู้ชุดนี้เพื่อนำไปสู่เด็กที่จะเติบโตไปสู่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป รศ.นพ.อดิศักดิ์ กล่าว

ผศ.ดร.อริวัฒน์ เจียรวิวรรณ์กุล รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร กล่าวว่า บทบาทสำคัญของ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร อาจจะเปรียบเสมือนพ่อบ้านของสถาบันฯ ที่ดูแลบริหารจัดการส่วนงานต่าง ๆ ภายในสถาบันฯ เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ของการบริหารจัดการให้เป็นเลิศ ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาเราจะช่วยในเรื่องของการวางระบบโดยนำแนวทางเกณฑ์มาตรฐานรางวัลคุณภาพแห่งชาติมาใช้ในเรื่องของการพัฒนาระบบต่าง ๆ ปีที่ผ่านมาก็เป็นก้าวอย่างที่สำคัญที่เราต้องเข้าไปช่วยสนับสนุนในเรื่องของการเป็นผู้ประกอบการหรือการสร้างรายได้ต่าง ๆ ให้กับสถาบันฯ ภายใต้ระบบพัฒนาคุณภาพที่เข้มแข็ง

ผศ.ดร. อริวัฒน์ กล่าวต่ออีกว่า บทบาทของสถาบันฯ ที่เป็นสถาบันทางวิชาการก็เป็นความท้าทายเชิงกลยุทธ์ของสถาบันฯ ไม่ว่าจะเป็นด้วยสถานการณ์โควิดเอง การได้รับงบประมาณสนับสนุนที่มีการลดสัดส่วนลง แต่ภายใต้วิกฤติตรงนี้ สถาบันฯ กลับมองเป็นโอกาสในการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน เช่น มีความคล่องตัวในการพัฒนาหลักสูตร E- Learning นอกจากนี้สถาบันฯ อาจจะต้องเพิ่มบริการในด้านของการประชุมออนไลน์ ในขณะที่เดียวกันก็อาจมองในเรื่องของการพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น สิ่งเหล่านี้จะทำให้สถาบันฯ มีความมั่นคงและยั่งยืนและอยู่เคียงคู่สังคมไทยในการผลิตผลงานวิชาการที่เป็นการขึ้นนำสังคมและสื่อสารสาธารณะให้กับสังคมไทยในเรื่องของการพัฒนาเด็ก เยาวชน และครอบครัวต่อไป

ผศ.พญ. แก้วตา นพณิจารย์สเลิศ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริการคลินิกและศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย กล่าวว่า ในปีที่ผ่านมาผลงานเด่นของสถาบันฯ คือศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ที่เราดำเนินการในเรื่องของศูนย์เด็ก New Normal และเผยแพร่องค์ความรู้ไปยังคุณครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยทั่วประเทศ นอกจากนี้เรายังดำเนินการในเรื่องของกลุ่มเด็กเปราะบางทั้งในส่วนของการเผยแพร่องค์ความรู้และในส่วนของงานคลินิกซึ่งทำในโครงการวิจัย ที่เรียกว่า Thai Model สู่กลุ่มพ่อแม่ในชุมชนต่างจังหวัด และกลุ่มเด็กเปราะบาง ในปีต่อ ๆ ไป สิ่งที่เราอยากทำยังคงเป็นเรื่องเดิม แต่ทำอย่างไรองค์ความรู้ของสถาบันฯ ที่เป็นองค์ความรู้ที่ใช้การได้จริงจะไปสู่กลุ่มครูและกลุ่มพ่อแม่ที่อยู่ต่างจังหวัดเพื่อพัฒนาเด็กของประเทศไทยให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ผศ.พญ.แก้วตา กล่าว

อาจารย์ดร. นุชนาฏ รักษี รองผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย กล่าวว่า งานวิจัยเป็นหนึ่งในพันธกิจหลักของสถาบันฯ ปีที่ผ่านมาทางสถาบันฯ มีงานวิจัยที่แบ่งเป็น 4 กลุ่ม clusters และ 7 มาตรการวิจัย ซึ่งจะเน้นไปในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้ของเด็ก การปกป้องและคุ้มครองเด็กและครอบครัว ทั้งนี้ในปีที่ผ่านมางานวิจัยของสถาบันฯ ก็นำไปสู่การขึ้นนโยบายในระดับชาติ

อาจารย์ ดร. นุชนาฏ กล่าวต่ออีกว่า ในอนาคตเราจะเห็นว่าปัญหาเด็กและครอบครัวจะมีความซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตควรจะเป็นงานวิจัยที่จะทำให้มองเห็นปัญหาอย่างชัดเจน มีการร่วมกันแก้ไขปัญหามาจากทุกภาคส่วน นอกจากนี้งานวิจัยในอนาคตควรจะใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในเรื่องของการเก็บข้อมูล และ Big Data เพื่อที่จะสามารถนำไปแก้ไขปัญหได้อย่างทันทั่วทั้งในโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ด้าน ผศ.ดร.วสุนันท์ ชุ่มเชื้อ รองผู้อำนวยการฝ่ายนวัตกรรมการศึกษาและสารสนเทศ กล่าวว่า งานด้านนวัตกรรมการศึกษาเป็นงานที่ทำให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ หรือแนวคิดใหม่ วิธีการใหม่ เพื่อส่งเสริมด้านการพัฒนาและคุ้มครองเด็ก โดยในปีที่ผ่านมาสถาบันฯ ได้เปิดหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการศึกษาและคุ้มครองเด็ก เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการปกป้องและคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว ทั้งนี้ในอนาคตทางสถาบันฯ จะผลักดันหลักสูตรนี้ให้เป็นที่รู้จักและผลิตนวัตกรรมการศึกษาและสารสนเทศดี ๆ เพื่อส่งเสริมครอบครัวและเด็ก ๆ ให้ได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างแน่นอน

ด้าน อาจารย์ ดร.นพพร กสิณรังษี รองผู้อำนวยการฝ่ายบริการวิชาการ การศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศ กล่าวว่า ผลกระทบจากโรคระบาดโควิด-19 ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) รวมถึงด้านการศึกษา ระบบการศึกษาปรับตัวสู่การสอนแบบออนไลน์ E-Learning ขณะเดียวกันผู้เรียนก็ปรับตัวสู่การเรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศมากยิ่งขึ้น การเรียนรู้ในอนาคตจะเป็นการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered Learning) อย่างแท้จริง ดังนั้นความท้าทายในการจัดการศึกษาในอนาคตคือ ความสามารถในการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น เพิ่มทางเลือก การผสมผสานองค์ความรู้ และบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ ซึ่งสถาบันฯ ได้เริ่มโครงการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตที่จะมีแนวโน้มเป็นที่ต้องการสูงขึ้นในอนาคต

“ก้าวผ่าน 9 วิกฤติโควิด สู่ออกาสการพัฒนาเด็กและครอบครัว”

ทั้งนี้สถาบันฯ ยังมีการจัดเสวนาวิชาการ เรื่อง “ก้าวผ่าน 9 วิกฤติโควิด สู่ออกาสการพัฒนาเด็กและครอบครัว” ผ่าน 9 มุมมองวิกฤติที่พลิกสู่ออกาสในการพัฒนาเด็ก และมีข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการก้าวผ่านข้ามผ่านวิกฤติโควิด-19 ดังนี้

1. วิกฤติโอกาสเรียนรู้

รศ.นพ. อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ ผู้อำนวยการสถาบันฯ กล่าวในประเด็น “โอกาสเด็กเรียนรู้...สู่ภัยอนาคต” โดยกล่าวว่า ตั้งแต่เชื้อโควิด-19 สายพันธุ์เดลตาเข้ามาระบาดการเจ็บป่วยของเด็กก็มีเพิ่มจำนวนมากขึ้นประมาณ 1 ใน 5 หรือประมาณ 21 % ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด โดยอัตราการตายของเด็กคิดเป็น 3 ต่อ 10,000 คน ซึ่งน้อยกว่าอัตราการตายของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุจะมีอัตราการเสียชีวิตจากโควิด-19 ประมาณ 900 ต่อ 10,000 คน หรือ ประมาณ 300 เท่าของเด็ก แต่อย่างไรก็ตามผลกระทบทางอ้อมต่อเด็กก็มีเช่นเดียวกัน เช่น ผลกระทบจากครอบครัวที่ยากจนลง ครอบครัวที่มีภาวะความบกพร่องเกิดขึ้น เช่น การหย่าร้าง ความรุนแรงในครอบครัว เกิดการใช้สารเสพติดที่เพิ่มมากขึ้น เหล่านี้เป็นวิกฤติที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก โรคระบาดโควิด-19 เป็นครั้งที่ 3 ของ โควโรนาไวรัสที่เข้ามาสู่มนุษย์ ภัยพิบัติเหล่านี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม และในอนาคตจะมีภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมตามมาอีกมากมาย ดังนั้นเด็ก ๆ และครอบครัวจะต้องมีความรู้และเตรียมรับมือกับภัยพิบัติใหม่ ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

ทั้งนี้ รศ.นพ. อติศักดิ์ ยังกล่าวต่ออีกว่า **บณวิฤตติยังมีโอกาส** ซึ่งเราได้เห็นโอกาสการเรียนรู้ของเด็กผ่านระบบเทคโนโลยีต่าง ๆ เห็นเด็กที่ออกไปช่วยเหลือผู้สูงอายุกลายเป็นจิตอาสาเพื่อสังคมและชุมชน เห็นกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ มาช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบ่งปันความรู้ออกไปสู่สังคมและชุมชนและนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง เราเห็นพลังบวกของเด็ก ๆ ซึ่งพลังบวกนี้เป็นสิ่งที่เด็ก ๆ ต้องใช้ในอนาคต่อไป เราเห็นเด็กที่มีความยืดหยุ่น เห็นเด็กที่ต้องสูญเสียวิถีชีวิตของเขา ไม่ได้เจอเพื่อน ๆ ไม่ได้ออกไปเที่ยว แต่เด็ก ๆ ก็สามารถที่จะปรับวิถีชีวิตของตัวเองได้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการใช้พลังบวกของตัวเอง ไม่ว่าจะจะเป็นความยืดหยุ่น ซึ่งทั้ง 3 สิ่งนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่เด็กจะต้องมีไว้เพื่อใช้ในโลก่อนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สุดท้ายนี้เด็กได้เรียนรู้เรื่องความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่ทุกคนจะต้องช่วยกันพิทักษ์รักษาไว้ เพื่อปกป้องมวลมนุษยชาติในอนาคตต่อไป

2. วิฤติระบบดูแลเด็ก-กำพร้า

อาจารย์ราม เชื้อสถาปนศิริ อาจารย์ประจำสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว กล่าวถึงวิฤติในมิติผู้ดูแลเด็กว่า ประเด็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 เป็นเหตุปัจจัยให้หลายพื้นที่ทั่วโลกเข้าสู่การตอบสนองต่อมาตรการรัฐในการล็อกดาวน์อยู่บ้าน การปิดโรงเรียนและศูนย์ดูแลเด็กทั่วประเทศ เป็นเหตุให้พ่อแม่ต้องเป็นผู้ดูแลเด็กและทำหน้าที่ทั้งพ่อแม่และครู พี่เลี้ยงเด็ก ส่งผลต่อระดับความเครียดสะสมมาจากหน้าที่การทำงาน ภาวะเศรษฐกิจ ความหวาดกลัวโรคระบาดและการติดเชื้อ การดูแลบุตรหลานและภาวะความเครียดในการจัดการอารมณ์ ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงในบ้านมีสูงมากขึ้น

ความรุนแรงในครอบครัว เกิดจากการที่ผู้ดูแลเด็กมีความเครียด กอดตัน กังวล ซึมเศร้า ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กเริ่มปล่อยปละละเลยเด็กจากสายตา ปล่อยเด็กตามลำพังระหว่างวัน การล็อกดาวน์ที่กินเวลาต่อเนื่องยาวนาน ทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะความเสี่ยงที่จะถูกกระทำรุนแรง ทั้งจากการเลี้ยงดู ทูตทำร้าย เป็นที่รองรับอารมณ์ของพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู จากลูกพี่ลูกน้องหรือเครือญาติคนอื่น หรือเป็นเหยื่อทางเพศหรือการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็ก เด็กถูกผลักออกสู่การมีส่วนในการค้าแรงงาน ทำงานที่มีความเสี่ยงเพื่อช่วยเหลือหารายได้จนเจ็ครอบครัว ในเด็กที่กำพร้าพ่อแม่ เด็กอาจถูกประกาศหาผู้อุปการะ มีฉฉาชีพ รัไปเพื่อใช้ตอบสนองความต้องการพึงประสงค์ของตนเอง เช่น ใช้แรงงานเด็กหรือทารุณกรรมทางเพศ

นอกจากนี้เด็กปฐมวัยยังเผชิญกับภาวะการสูญเสียผู้ดูแลเด็กปฐมวัยวิชาชีพ ในสถานการณ์โรคระบาด ผู้ที่ลำบากมากที่สุดคือกลุ่มวัยที่ต้องพึ่งพิงผู้อื่น คือ กลุ่มเด็กปฐมวัยและกลุ่มผู้สูงวัย ซึ่งไม่มีกำลังทางกายและกำลังทางเศรษฐกิจ สถานการณ์โรคระบาดโควิดทำให้ผู้สูงวัยเข้าสู่ภาวะความเสี่ยงจากการติดเชื้อไวรัสจากกลุ่มแรงงานที่ทำงานนอกบ้าน เช่น ผู้ใหญ่วัยทำงาน หรือ วัยรุ่นวัยเรียน ขณะที่กลุ่มเด็กปฐมวัย (0-6 ขวบ) ก็ต้องการการพึ่งพิงจากกลุ่มผู้ใหญ่ เช่นพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ครู ผู้ดูแลใกล้ชิด สถานการณ์ยิ่งลำบากมากขึ้น หากกลุ่มวัยแรงงานติดเชื้อโควิด-19 จะทำให้พวกเขาแพร่กระจายเชื้อสู่ 2 กลุ่มในครัวเรือนทันที

เด็กปฐมวัยยังไม่สามารถดูแลตัวเองได้ เนื่องจากเพราะวัย ความรู้ ความสามารถ การดูแลสุขภาพอนามัยยังไม่สามารถกระทำได้ดีเท่าผู้ใหญ่ จึงอาจกล่าวได้ว่า สถานการณ์โรคระบาดโควิดในช่วงกลุ่มวัยแรงงานได้ส่งผลกระทบต่อประชากรกลุ่มผู้สูงวัยและเด็กปฐมวัยทันที ดังนั้นการกระตุ้นในสาธารณสุขรับรู้ถึงความเสี่ยงและผลกระทบของการติดเชื้อโรคระบาดในกลุ่มแรงงาน วัยทำงาน วัยรุ่น วัยกลางคน จะส่งผลกระทบต่อกลุ่มเด็กเล็กและกลุ่มผู้สูงวัย ที่ต้องการการพึ่งพิงดูแลจากกลุ่มวัยแรงงานมากที่สุด

นอกจากนี้ สถานการณ์โรคระบาดโควิดยังทำให้เกิดภาวะ “พ่อแม่แยกห่างเด็กแรกเกิด” สูงขึ้น แม้จะไม่มีตัวเลขหลักฐานมายืนยัน แต่มาตรการล็อกดาวน์และห้ามเดินทางข้ามจังหวัด หรือ เข้าพื้นที่ควบคุม-เข้มงวดสูงสุด ก็ทำให้พ่อแม่ไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ภูมิลำเนาบ้านเกิดได้ จึงทำให้เด็กปฐมวัยต้องอยู่กับผู้เลี้ยงดูที่เป็นปู่ย่าตายาย ส่งผลให้เด็กสูญเสียโอกาสในการอยู่ใกล้ชิดสร้างสัมพันธ์ภาพความผูกพันในช่วงปฐมวัย โดยเฉพาะในเด็กวัย 0-2 ขวบ ที่จำเป็นต้องมีพ่อแม่อยู่ดูแลใกล้ชิด หากพ่อแม่สูญเสียโอกาสที่จะเลี้ยงดูใกล้ชิดไปในช่วงนี้ก็จะเป็นการทำลายสายใยผูกพัน (attachment) ไปโดยปริยาย

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

งานเสวนาวิชาการ เรื่อง “ก้าวผ่าน 9 วิกฤติโควิด สู่โอกาสพัฒนาเด็กและครอบครัว” เนื่องในโอกาสครบ 24 ปี วันคล้ายวันสถาปนาสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชัน “ZOOM” Link Zoom <http://bit.ly/39sjNT2> Meeting ID 967 6065 1412 Passcode : 242654 งานสื่อสารองค์กร Ins. 02 441 0601-10 ต่อ 1201

ปัญหาอีกด้านคือ หากผู้ป่วยติดโควิด-19 เป็นหญิงตั้งครรภ์ จะอยู่ในภาวะความกังวลที่จะเผยแพร่เชื้อโควิดสู่ทารกแรกเกิด ผ่านการสัมผัสและหายใจร่วมกัน จึงทำให้แม่ที่เพิ่งคลอดบุตรมีความกลัวและกังวลใจเมื่อจะต้องให้นมบุตร เหล่านี้ส่งผลให้เด็กสูญเสียโอกาสที่จะได้กินนมแม่เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและสายใยสัมพันธ์

วิกฤติครอบครัว เด็กปฐมวัยได้กลายมาเป็นผู้มีความเสี่ยงต่อการรับเชื้อ เนื่องจากผู้ที่นำเชื้อไปติดที่บ้านคือพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ญาติ คนใกล้ชิด ที่อาจมีความเสี่ยงจากการไปสัมผัสกับกลุ่มผู้ติดเชื้อ ในการเดินทาง ทำงานนอกบ้าน ซึ่งเมื่อพิจารณาในแง่มุมมองนี้แล้วจะต้องเร่งมีการสื่อสารเพื่อสร้างความตื่นตัวในกลุ่มผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยโดยตรง โดยเฉพาะการอารักขาผู้ป่วยในเด็กเล็กที่ยังไม่สามารถสื่อสารบอกความต้องการ หรือภาวะความเจ็บป่วยได้ ทำให้การรักษามีความยากยิ่ง และเด็กเล็กยังต้องพึ่งพิงอาศัยการนำพา เลี้ยงดู ดูแล ประคองจากผู้เลี้ยงดู หากผู้เลี้ยงดูมีภาวะความเสี่ยงนำพาเชื้อไปติดเด็กเล็กปฐมวัย ก็มีปัญหายากยิ่ง คือ การแยกรักษาตัวออกจากสมาชิกครอบครัว หรือการส่งตัวไปยังโรงพยาบาลสนาม หรือศูนย์การแพทย์ที่ทำการรักษาเฉพาะกลุ่มเด็ก โครงสร้างครอบครัวไทย ที่เป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ส่งผลให้โอกาสที่เด็กจะติดเชื้อจากพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู มีสูงมากขึ้น และเมื่อผู้เลี้ยงดูติดเชื้อไวรัส หรือเด็กติดเชื้อไวรัส ก็มีโอกาสมากขึ้นไปอีกที่พ่อแม่หรือบุตรหลาน จะต้องเข้ารับการรักษาตัวในสถานรักษาพยาบาลในระยะเวลาหลายวัน ตามข่าวที่ปรากฏว่ามีเด็กปฐมวัยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเดียวกับพ่อแม่ และอยู่ในห้องรักษาอาการวิกฤติที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก เป็นประเด็นทางการแพทย์และมนุษยธรรมที่ไม่อาจปิดกั้นแยกสายสัมพันธ์พ่อแม่กับลูกได้ในภาวะที่เด็กขาดผู้ดูแลคนอื่น ผู้ป่วยเป็นเด็กปฐมวัยไม่สามารถที่จะดูแลตนเองได้เหมือนกับผู้ป่วยผู้ใหญ่ เด็กเล็กปฐมวัยต้องการผู้ประคอง การโอบกอดสัมผัสจากผู้ที่รักและใกล้ชิด

นอกจากนี้ยังมี **ภาวะเด็กกำพร้าที่เพิ่มสูงขึ้น** การสูญเสียพ่อแม่ ผู้ดูแลแต่้วยเยาว์ ยังทำให้เพิ่มความเสี่ยงที่เด็กจะเติบโตมาอย่างไม่สมบูรณ์ มีโอกาสที่จะไม่ได้เข้าเรียน และออกสู่ตลาดแรงงานในวัยเด็ก หรือ หากอยู่ในระบบโรงเรียนแล้ว ก็อาจหลุดออกจากโรงเรียน เนื่องจากไม่มีคนส่งเสียเรียน การสูญเสียพ่อแม่หรือผู้ดูแลในวัยเด็ก มีความเสี่ยงอย่างมากที่เด็กจะได้รับประสบการณ์ความทรงจำในวัยเยาว์ที่เจ็บปวด

วิกฤติเด็กกำพร้าจะรุนแรงมากขึ้น เมื่อเด็กสูญเสียผู้ดูแลหลักไปเพราะโควิด-19 เช่น ปู่ย่าตายาย หรือ ลุงป้า น้าอา ในกรณีนี้เด็กคนนั้นกำพร้าพ่อหรือกำพร้าแม่อยู่แล้ว นี่จะเป็นสภาวะเคราะห์ซ้ำกรรมชดที่ที่จะทำให้เด็กยากที่จะเติบโตมาอย่างดีมีคุณภาพได้ เนื่องจากขาดผู้ประคอง และเป็นปัจจัยสาเหตุที่นำเด็กเข้าสู่ภาวะความรุนแรงในครอบครัวอันเนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจและโครงสร้างสมาชิกครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป เป็นหลัก

โอกาสที่เด็กจะเข้าสู่ภาวะสูญเสียผู้ดูแลที่เป็นญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ย่าตายาย ย่อมมีสูงเช่นกัน จากสถิติในต่างประเทศ ผู้เสียชีวิตจากการระบาดของโรคโควิด-19 ส่วนมาก เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ ดังนั้นหากกรณีของเด็กปฐมวัยสูญเสียญาติผู้ใหญ่จากไปจากครอบครัว จะทำให้ครอบครัวนั้น ๆ อยู่ในภาวะซึมเศร้า โอกาสที่เด็กจะได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์ ภูมิปัญญา ความรู้ ประวัติสกุล และความอบอุ่นผูกพันทางสายเลือดในครอบครัวนั้นหายลงไปด้วย

วิกฤติระบบดูแลเด็กเล็กทั่วประเทศมีปัญหา สถานการณ์โรคระบาดโควิดส่งผลต่อการปิดศูนย์ดูแลเด็กเล็กทั่วประเทศ ซึ่งเป็นการผลกระทบการดูแลเด็กปฐมวัยในช่วง 2-6 ขวบ ให้ออกไปที่หน่วยครอบครัว ซึ่งปัจจุบันพ่อแม่มีภาระเรื่องหน้าที่การงาน การหารายได้เลี้ยงชีพ และการทำงานภาคโรงงาน แรงงาน บริการ การเกษตรอุตสาหกรรมในเวลาช่วงกลางวัน ซึ่งโครงสร้างเศรษฐกิจเช่นนี้ทำให้พ่อแม่สูญเสียทักษะความสามารถในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ พ่อแม่จำเป็นต้องแบกภาระทั้งเลี้ยงดูบุตรหลานและเป็นชนชั้นแรงงานรับจ้าง ทำให้พ่อแม่ไม่มีความรู้ เวลา ทรัพยากร และเครื่องมือในการเลี้ยงดูบุตรหลาน เมื่อศูนย์เด็กเล็กปิดตัวลง จึงทำให้กลไกสถาบันครอบครัวรับภาระหนักมากขึ้น

บทบาทของผู้ดูแลเด็กปฐมวัยที่ถูกกระทบหน้าที่รับเลี้ยงดูแลเด็ก ส่งผลให้เกิดภาวะหมดรายได้ในกรณีที่เป็นศูนย์รับเลี้ยงเด็กเอกชน โรงเรียนอนุบาลหลายแห่งต้องปิดตัวและสูญเสียบุคลากรที่มีความรู้เชี่ยวชาญในการดูแลเด็กเพราะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ผู้ปฏิบัติงานด้านการดูแลเด็กปฐมวัยอาจจะทิ้งอาชีพผู้ดูแลเด็กเพื่อเข้าสู่อาชีพที่หารายได้ที่สามารถกระทำได้ในช่วงสถานการณ์โรคระบาด การสูญเสีย

บุคลากรด้านการดูแลเด็กปฐมวัยจะส่งผลให้เมื่อกลับเข้าสู่ภาวะปกติหลังการระบาดของโรค ศูนย์เด็กเล็กปฐมวัยอาจประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรวิชาชีพและขาดเงินทุนสนับสนุนการดำเนินงาน

อาจารย์ธาม สรุพบว่า ผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยรวมของเด็กปฐมวัย นอกจากการเพ่งมองผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กโดยตรงแล้ว ควรมีการสื่อสารสร้างความเข้าใจต่อการสื่อสารเรื่องผลกระทบต่อระบบนิเวศของเด็กปฐมวัยที่แวดล้อมด้วย เช่น “บ้าน-วัด-โรงเรียน-โรงพยาบาล-ชุมชน-พื้นที่เล่นเรียนรู้อื่นๆ” ระบบนิเวศของเด็กปฐมวัยมิได้หมายถึงเฉพาะบ้านและโรงเรียนเด็กเล็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยเท่านั้น แต่ยังหมายถึงระบบองค์รวมทั้งหมดที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด

3. วิถีทัศน์มอง-ประสบการณ์ชีวิต

อาจารย์ดร. กัณนิกา เพิ่มพูนพัฒนา อาจารย์ประจำสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว กล่าวในประเด็น “**มองกับประสบการณ์ชีวิตอันไม่พึงประสงค์**” ประสบการณ์ชีวิตอันไม่พึงประสงค์ ประกอบด้วย ความยากจน การถูกทอดทิ้ง การต้องย้ายที่อยู่อาศัยบ่อย ๆ การประสบกับความรุนแรง ความไม่มั่นคงทางด้านอาหารและการพลัดพรากจากพ่อแม่ ซึ่งในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 เหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์เหล่านี้มีโอกาสที่จะเกิดมากขึ้นได้ และแน่นอนจะส่งผลกระทบต่อเด็ก ทั้งในเรื่องของพัฒนาการ สุขภาพจิต สภาพอารมณ์และสุขภาพกาย **การพัฒนาของสมองในวัยเด็กสำคัญอย่างไร?** ระหว่างการพัฒนาในครรภ์ของแม่ เซลล์ประสาทถูกสร้างมาหลายพันล้านเซลล์ และมีการสร้างการเชื่อมต่อ ที่เรียกว่า “Synapse” หลายล้านล้านครั้ง อย่างไรก็ตาม การเจริญเติบโตของสมองเมื่อแรกคลอดจะยังไม่สมบูรณ์ จะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะมีอายุประมาณ 25 ปี การพัฒนาของสมองในช่วงวัยเด็กจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ฉะนั้น การเรียนรู้ประสบการณ์ในช่วงปฐมวัย เปรียบเหมือนรากฐานสำหรับการเรียนรู้ สุขภาพและความสำเร็จในชีวิตโดยรวม **อาจารย์ดร. กัณนิกา** กล่าวต่ออีกว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสมองเมื่อได้รับประสบการณ์อันไม่พึงประสงค์ อย่างแรกคือ การเปลี่ยนแปลงระดับเหนือกรรมพันธุ์ (Epigenetic Shifts) เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ก่อให้เกิดความเครียด และเมื่อเจอซ้ำจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับเหนือกรรมพันธุ์ของบุคคลที่เรียกว่า Epigenetic ทำให้การทำงานของยีน (Gene) บางตัวผิดปกติไป ซึ่งเป็นผลจากปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ นอกเหนือจากพันธุกรรมถูกและส่งต่อไปยังรุ่นลูกได้ อย่างที่สอง คือ ขนาดของสมองลดลงการวิจัยพบว่าเด็กที่ได้รับความเครียดแบบเรื้อรัง จะมีการหลั่งฮอร์โมนเครียด ซึ่งส่งผลกระทบต่อสมองส่วน Hippocampus ฝ่อลีบและมีขนาดเล็กลง สมองส่วนนี้ทำหน้าที่เกี่ยวกับความจำและการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังกระทบต่อสมองส่วนอื่นอีกได้แก่ สมองส่วนหน้า ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงบริหาร และสมองส่วน Amygdala ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับอารมณ์ อย่างที่สาม เครือข่ายการทำงานของสมองทำงานผิดปกติไป เครือข่ายนั้นคือ “default mode network” ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับสมาธิและการรวมความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทำให้สมองอยู่ในโหมดเตรียมพร้อมเสมอ พร้อมที่จะช่วยให้เราคิดออกว่าเราต้องทำอะไรต่อไป เมื่อพบภาวะคับขันหรือเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ แต่เด็กที่พบเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์บ่อย ๆ เด็กจะตอบสนองด้วยการต่อสู้หรือหนี เครือข่ายของสมองนี้จะถูกปิด จะคิดวิธีการแก้ไขไม่ออก และอย่างที่สี่ ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสมอง เด็กที่มีประสบการณ์ชีวิตอันไม่พึงประสงค์เรื้อรังในวัยเด็ก การเชื่อมต่อของสมองส่วนหน้าและสมองส่วนฮิปโปแคมปัสอ่อนแอ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การพัฒนาของสมองในช่วงแรกเริ่มของชีวิตและวัยเด็ก เป็นสิ่งสำคัญและส่งผลกระทบต่อ ศักยภาพ สุขภาพ และจิตใจของบุคคลนั้นตลอดช่วงชีวิต หากสามารถหยุดหรือลดสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ เหล่านี้ ก็เปรียบเสมือนการได้สร้างทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพสำหรับอนาคตเช่นกัน

4. วิถีทัศน์การเล่น-เรียนรู้

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

งานเสวนาวิชาการ เรื่อง “ก้าวผ่าน 9 วิกฤติโควิด สู่อากาศการพัฒนาเด็กและครอบครัว” เนื่องในโอกาสครบรอบ 24 ปี วันคล้ายวันสถาปนาสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชัน “ZOOM” Link Zoom <http://bit.ly/39sjNT2> Meeting ID 967 6065 1412 Passcode : 242654 งานสื่อสารองค์กร Ins. 02 441 0601-10 ต่อ 1201

อาจารย์ธวัฒน์ ธรรมโชติ อาจารย์ประจำสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ได้กล่าวถึงประเด็น “พื้นที่เล่นเรียนรู้” กว่า 1 ปี 8 เดือนที่เราได้เผชิญกับสถานการณ์โควิดร่วมกันทั่วประเทศและทั่วโลก ประชากรในประเทศไทยมากกว่า 15 ล้าน คนติดโควิด เด็กและเยาวชนจำนวนมากกว่า 17,000 ราย ติดโควิด และมีเด็กมากกว่า 14 ล้านคน ที่ได้รับผลกระทบนี้ ถึงแม้ว่าจะไม่ติดโควิด แต่ต้องติดอยู่ในบ้าน พื้นที่เล่น เรียนรู้ ได้ลดน้อยลง เหลือพื้นที่แค่หน้าจอโทรศัพท์มือถือเท่านั้นเอง ขอเชิญชวนทุกท่านกลับมาคิดว่า เมื่อคิดถึงพื้นที่เล่นเรียนรู้ ท่านคิดถึงสถานที่ใดบ้าง บางท่านอ่านจะพูดถึง สนามเด็กเล่น สนามหญ้า พื้นที่โล่ง ๆ ห้องครัว โรงเรียน ลานวัด สิ่งต่าง ๆ เรายกเว้น พื้นที่เล่นเรียนรู้ของเด็ก ทุก ที่ ทุก เวลา คือแหล่งเรียนรู้ของเด็ก ๆ แม้ว่าการเรียนรู้ของเด็ก ๆ จะจำกัดอยู่ในพื้นที่แคบ ๆ แต่ก็ยังดำเนินต่อไปทุกวินาที การเล่นของเด็ก ทำให้เกิดประโยชน์อะไรให้กับเด็ก ๆ บ้าง เป็นวิธีการเรียนรู้โลก จากตนเอง เป็นวิธีการพัฒนาตนเอง ของเด็ก เด็กเล่นบทบาทสมมติ ต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาผ่านการเล่น ได้พัฒนาร่างกายกล้ามเนื้อมัดเล็ก และกล้ามเนื้อมัดใหญ่ มีการทรงตัวที่ดีขึ้น การพัฒนาสมอง เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ได้คิด และได้ใช้จินตนาการในการเล่น นอกจากนี้การพัฒนาทางด้านจิตใจของเด็กก็มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งได้พัฒนาอารมณ์ และได้กำกับตัวเอง ได้เรียนรู้ผ่านการเล่น และได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับคนอื่นผ่านการเล่น พัฒนาทางสังคม พัฒนาทักษะทางการสื่อสารเชื่อมโยงกับโลก เชื่อมโยงกับผู้อื่น

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา พื้นที่เล่นได้ถูกจำกัด ในปัจจุบันเด็ก ๆ แทบจะไม่มีโอกาสไปเล่นนอกบ้านเลย ถูกจำกัดอยู่แต่ในบ้าน เนื่องจาก ยังไม่ได้รับวัคซีนป้องกันโควิด พื้นที่เล่นของเด็กได้ถูกจำกัด ทำให้เด็กไม่สามารถเล่นได้ จึง ขอเสนอให้หน่วยงานรัฐบาล ดังนี้ การหาพื้นที่ หรือการคืนพื้นที่เล่นของเด็ก ให้เร็วขึ้น พร้อมทั้งผู้ดูแลให้ความปลอดภัยซึ่งต้องมาเป็นอันดับ 1 ผู้ดูแลเด็กต้องได้รับการฉีดวัคซีน ทั้งของรัฐและเอกชน สวนสาธารณะ หรือสนามเด็กเล่นเอกชน ผู้ปกครอง และ โรงเรียนควรคืนพื้นที่เล่นให้กับเด็ก ที่สำคัญผู้ปกครองควรเปิดพื้นที่ในหัวใจยอมรับพื้นที่เล่นให้กับเด็ก ได้เป็น ได้ทำอย่างที่เด็กต้องการ แม้นพื้นที่กายภาพอาจไม่อำนวย แต่พื้นที่ในจิตใจครอบครัว จะมีส่วนช่วยให้ได้เล่น เรียนรู้โลกอย่างเต็มที่

ผศ.ดร. วสุนันท์ ชุ่มเชื้อ รองผู้อำนวยการฝ่ายนวัตกรรมและสารสนเทศ กล่าวในประเด็น “งานอดิเรก” ว่า งานอดิเรกคือสิ่งที่เราทำนอกเหนือจากงานประจำ การอ่าน การเดินทาง การได้พบเจอกับคนที่เป็ต้นแบบให้เราสิ่งเหล่านี้สามารถทำให้เราเกิดความอยากเรียนรู้สิ่งต่างๆ และพัฒนาไปเป็นงานอดิเรกของเราได้ ซึ่งการที่เรามีงานอดิเรกที่นอกเหนือจากงานประจำจะทำให้เราสามารถผ่อนคลายตัวเองจากความเครียดหรือสถานการณ์ที่ตึงเครียดในปัจจุบันได้ ทั้งนี้งานอดิเรกที่เราชอบ เรายังสามารถนำความรู้ที่มีไปเผยแพร่หรือสอนให้กับเด็ก ๆ ในถิ่นที่อยู่ห่างไกลได้ เช่น การที่เราชอบอ่าน ชอบเรียนรู้ภาษา เราก็สามารถใช้ความรู้ตรงนั้นนำไปสอนภาษาให้กับเด็ก ๆ ได้ เป็นต้น ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 หลายคนอาจจะเกิดความเครียด ดังนั้นการที่เรามีงานอดิเรกก็สามารถช่วยให้เราสามารถหลบหนีออกมาอยู่กับงานอดิเรกของเราได้ในชั่วขณะหนึ่ง เพื่อเป็นการผ่อนคลายตัวเองไม่ให้เครียดจนเกินไป

อาจารย์ ดร.ประภัสสร พวงสำลี อาจารย์ประจำสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว กล่าวในประเด็น “สร้างสายใยสัมพันธ์ผ่านเสียงดนตรี” จากวิกฤติการระบาดของโควิด-19 ทำให้หลาย ๆ คน ได้รับผลกระทบไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของสุขภาพจิต สุขภาพกาย แต่ในสถานการณ์แบบนี้สามารถนำดนตรีเข้ามาช่วยได้และเหมาะสมสำหรับทุกช่วงวัย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างแรงบันดาลใจ ความผ่อนคลาย กระตุ้นเรียน การอ่านหนังสือ หรือแม้กระทั่งการฝึกฝนเพิ่มพูนทักษะ เป็นต้น ซึ่งดนตรีสามารถช่วยให้เด็ก ๆ ได้ขยับร่างกายถึงแม้จะอยู่ในพื้นที่ที่จำกัด หรือช่วยในเรื่องของการสร้างสายใยสัมพันธ์ในครอบครัว

5. วิกฤติครอบครัว-สมดุลชีวิต

อาจารย์ ดร.นุชนาฏ รัชชี รองผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย กล่าวในประเด็น “Work and Life ภายใต้สถานการณ์โควิด 19” สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อเรื่องการทำงานและการใช้ชีวิตของเราอย่างมาก การทำงานที่เปลี่ยนมาเป็นการทำงานในรูปแบบของ “Work from Home เองงานมาทำที่บ้าน” ในช่วงปีนี้ ได้ทุนวิจัย เราจะต้องลงพื้นที่หาข้อมูลเก็บข้อมูล อย่างไร เมื่อเกิดวิกฤต ทำให้เราต้องออกจาก comfort zone วิธีการเดิม ๆ ไม่สามารถใช้ได้ พยายามหาวิธีการทำงานใหม่ๆ แต่เป้าหมายและช่วงเวลาการทำงานยังเป็นเหมือนเดิม ซึ่งทำให้เราต้องหากระบวนการ ทำให้เราได้เกิดไอเดียใหม่ ๆ ซึ่งทำให้เราได้โอกาสจากการเกิดวิกฤต นี้ ยกตัวอย่างเมื่อกกลางปีที่แล้ว มีการเก็บข้อมูลวิจัยซึ่งเป็นการเก็บออนไลน์ซึ่งเป็นการเก็บกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งไม่เสียค่าใช้จ่ายในการสำรวจ สามารถใช้ Google form ในการทำแบบสำรวจ ครอบคลุม ทั่วประเทศ 360 คน สัมภาษณ์ ครอบคลุม เกี่ยวกับความเครียดและสัมพันธ์ภาพในครอบครัว สัมภาษณ์ พ่อ แม่ ในครอบครัว ในช่วงปลายโควิดระลอกแรก จะเครียดไม่ค่อยมากอยู่ที่ประมาณ 56% มีความเครียดมากถึงมากที่สุดอยู่ที่ 14% ในส่วนคำถามถึงเรื่องความเปลี่ยนแปลงในครอบครัว ถามพ่อ แม่ ในช่วงโควิดก็ทำให้เราเอาใจใส่ดูแลกันมากขึ้น 60% สื่อสาร และทำกิจกรรมในครอบครัวมากขึ้น 45% แต่พอถึงคำถามที่ว่า พ่อ แม่ สังเกตไหมว่าช่วงเกิดโควิดระลอก ลูก ๆ มีพฤติกรรมเป็นอย่างไร พบว่า 70% ลูกไม่ค่อยมีความสุข ไม่ค่อยสดใส ร่าเริง เวลาเกิดอาการไม่พอใจจะมีการตอบสนองรุนแรงถึง 75% หงุดหงิดโมโหง่าย เกือบ 48% ในการสำรวจทำให้เห็นได้ว่า ผู้ใหญ่ในสถานการณ์วิกฤติ จะสามารถจัดการปัญหาได้ดี แต่ว่าในเด็กจะยังจัดการปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ไม่ดี ทำให้เกิดเป็นช่องว่างสำหรับการทำการวิจัยต่อในกลุ่มเด็ก ว่ามีรายละเอียดของปัญหาต่าง ๆ เพื่อเป็นการป้องกันและนำข้อมูลที่ได้ไปสื่อสารกับ พ่อ แม่ ครอบครัวยุคใหม่ ให้ เข้าใจเด็ก ๆ มากขึ้น เป็นสิ่งที่ได้จากงานวิจัย ในวิกฤติ ได้โอกาสให้ครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้นโดยส่วนตัวแล้วเป็นคนที่ชอบท่องเที่ยว ชื่อของมาก การทำงานอยู่ที่บ้าน 24 ชั่วโมงไปไหนก็ไม่ได้ทำให้รู้สึกหงุดหงิด อึดอัดมาก มีบางครั้งขับรถเที่ยวไปต่างจังหวัดสมุทรปราการ นครปฐม ขับไปกลับ อย่างน้อย ได้ช่วยทำให้ผ่อนคลายเวลาไปเที่ยว ก็ท่องเที่ยวผ่าน เว็บไซต์ ได้ชื่อของออนไลน์ ในช่วงวิกฤติ ก็ทำให้เราได้แสดงศักยภาพด้านการทำอาหารได้พัฒนามากขึ้น ทุกอย่างเราคิดว่าเราทำไม่ได้ ถ้าเราทำบ่อย ๆ ก็จะเกิดการพัฒนาฝีมือขึ้นได้ วิกฤติสามารถพลิกเป็นโอกาสได้ ท้ายที่สุดนี้ขอฝากให้กับท่านผู้ฟังว่า ทุกวิกฤติย่อมจะมีโอกาสอยู่ที่ว่าเราจะสามารถมองโอกาสจากวิกฤติได้อย่างไร เชื่อว่าเราทุกคนจะสามารถผ่านวิกฤตินี้ไปได้

อาจารย์ ดร.นพทสรวง กสิบมิ่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายบริการวิชาการ การศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศ กล่าว ประเด็นวิกฤติสมดุลชีวิตว่า การดำเนินชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ไม่เพียงแต่ส่งผลต่อการทำงานที่บ้านในกลุ่มผู้ใหญ่ แต่ยังส่งผลต่อการเรียนรู้ในวิถีใหม่ในกลุ่มเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนเริ่มเรียนออนไลน์ (e-Learning) ตั้งแต่อายุน้อย นัยหมายถึงความเสี่ยงของผลกระทบจากการใช้สื่อที่จะตามมาในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งจะมีต่อการดำเนินชีวิตของเด็กและโอกาสในการได้รับการส่งเสริมพัฒนาการตามช่วงวัยที่เหมาะสม โครงการผลกระทบของสื่อดิจิทัลที่มีผลต่อพัฒนาการมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ในปี 2563 ของสถาบันฯ พบว่าเด็กเริ่มใช้งานสื่อดิจิทัลเมื่ออายุ 0-2 ปี ร้อยละ 32.85, ใช้งานเมื่ออายุระหว่าง 3-5 ปี ร้อยละ 28.70 ใช้งานเมื่ออายุระหว่าง 6-13 ปี ร้อยละ 38.45 โดยผู้ปกครองร้อยละ 23.70 ไม่มีการกำหนดกติกาในการใช้สื่อดิจิทัล หากผู้ปกครองขาดความรู้ความสามารถในการให้คำแนะนำและกำกับการใช้งานสื่อที่เหมาะสม วิกฤติด้านผลกระทบสื่อนี้ทำให้เราคาดการณ์ วิกฤติสมดุลชีวิตที่จะเกิดตามมาได้ เช่น ปัญหาด้านสุขภาพทางกาย สุขภาพทางใจ ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ความล่าช้าในการเรียนรู้ และความต่อเนื่องทางการศึกษาของเด็กและเยาวชน เป็นต้น

6. วิกฤติความสุข-สุขภาพ

อาจารย์ ดร.ศรัล ขุนวิทยา อาจารย์ประจำสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ได้กล่าวถึงประเด็น “สุขภาพดีสร้างได้ เป็นคนใหม่ดีกว่า : ตอนรับยุคหลังโควิด” ในสถานการณ์ปัจจุบัน สุขภาพดีจึงเป็นอย่างยิ่งไม่ว่าในเด็ก วัยรุ่น วัยทำงานหรือ ผู้สูงวัยก็ตาม เทคนิคที่สามารถนำไปใช้ได้ทุกคน 1. ทานสารอาหารที่เป็นประโยชน์ช่วยให้ร่างกายได้รับความแข็งแรง สารอาหารที่มีประโยชน์กับทุกคน เช่น โปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต เกลือแร่ และวิตามิน จะเป็นประโยชน์และเสริมสร้าง ภูมิคุ้มให้กับร่างกาย ยกตัวอย่าง วัฒนธรรมในการชงชา ในประเทศจีนและญี่ปุ่น ได้สร้างเป็นวัฒนธรรมระดับประเทศ การกินถือเป็นการสร้างเสริมสุขภาพ ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ในประเทศไทยควรเสริมสร้างวัฒนธรรมการกินแบบใหม่ 2. การออกกำลังกาย เด็ก หรือผู้ใหญ่ ควรออกกำลังกายให้เหมาะสมกับโลกในยุคปัจจุบันคือ การเดิน และการวิ่ง ควรจะเริ่มที่ระยะเวลาสั้นแล้วค่อยเพิ่มระยะเวลา และระยะทาง สำหรับเด็ก หรือสมาชิกในครอบครัวที่มีปัญหาเกี่ยวกับ ข้อเข่า โรคหัวใจ ควรที่จะปรึกษาแพทย์ หรือนักวิทยาศาสตร์การกีฬา ก่อนทำกิจกรรมออกกำลังกาย 3. การงดสูบบุหรี่ บุหรี่ เป็นส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดโรคต่างๆ โรคทางช่องปาก โรคหลอดเลือด ภูมิต้านทานลดลง รวมถึงโรคมะเร็ง ดังนั้นถ้าต้องการมีสุขภาพดีควรงดสูบบุหรี่ 4. จำกัดจำนวนการดื่มแอลกอฮอล์ หากการละเลิก ทำได้ยาก ถ้าจำกัดปริมาณแอลกอฮอล์ จะทำให้เกิดผลดี ต่อผู้ดื่ม แต่ในเด็กไม่ส่งเสริมให้ดื่มแอลกอฮอล์ เพราะจะเป็นผลเสียต่อความจำและสุขภาพร่างกาย 5. การดื่มน้ำอย่างพอเพียง ในร่างกายของเรามีน้ำอยู่ 60% ในแต่ละวัน ควรดื่มน้ำอย่างน้อย 6-8 แก้ว 6. การนอนหลับอย่างพอเพียง การนอนที่ดีควรนอน 7-9 ชั่วโมง ส่งผลต่อการทำงานของสมองได้อย่างมีประสิทธิภาพและระบบต่าง ๆ ในร่างกายจะทำงานได้อย่างดี

7. การบริหารจัดการใจ ไม่มีภาวะเครียดจะเป็นผลดีต่อการสร้างฮอร์โมนในร่างกายของเรา เมื่อเราเครียดร่างกายเราจะสร้างฮอร์โมนคอร์ติซอล ซึ่งจะช่วยควบคุมร่างกาย ควบคุมโรค แต่ถ้ามีมากเกินไปจะส่งผลเสียต่อร่างกายได้ สามารถนำข้อเสนอแนะนำไปปรับใช้หลังสถานการณ์โควิดผ่านพ้นไป

ด้าน ผศ.พญ.แก้วตา นพณีนิจโรสเลิศ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริการคลินิกและศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย กล่าวในประเด็น “ความสุขอย่างง่าย” ในสถานการณ์โควิด ใช้คำ “MOKA” ผันผวน เปลี่ยนแปลง ไม่แน่นอนมีความซับซ้อน ทุกคนสามารถปรับตัวได้ดีในระดับหนึ่ง จากประสบการณ์ ของหมอได้พบปะคนใช้ 2 กลุ่มในช่วง “work from home” กลุ่มแรกมีความสุขมากขึ้น ได้ใช้เวลาอยู่กับลูกและตัวเองมากขึ้น ลูกมีพัฒนาการมากขึ้น ในส่วนกลุ่มที่ 2 จะมาในอาการ ขอยารักษามากขึ้น เครียด ลูกไม่ตั้งใจเรียน ติดเกมส์ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ออกตรวจทางคลินิก ในสถานการณ์ระดับประเทศ 90% ที่สำรวจจากต่างจังหวัด มีเวลามากขึ้นได้ให้เวลากับลูกมากขึ้น 40% พบเหตุการณ์รุนแรงในครอบครัวมากขึ้น 80% รายได้ของครอบครัวลดลง จากการสำรวจหลากหลายรูปแบบ ภายใต้อาณาจักรที่ผันผวน จะเจอกับภัยธรรมชาติ น้ำท่วม ความผันผวนทางการเมือง โรคระบาดใหม่ ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้น เราจะเตรียมเด็กอย่างไรให้พร้อมกับการก้าวเข้าไปใน ศตวรรษที่ 21 ภายใต้อาณาจักรที่เปลี่ยนแปลง อยากจะให้หันกลับมาดู 3 เรื่อง ได้แก่ การกินง่าย อยู่ง่าย และสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ถ้าโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม ก็ยังสามารถฝึกลูกให้ใช้ชีวิต ง่ายๆ กินข้าวทอดไข่เจียว ชวนลูกไปซื้อของกับคุณยาย ชวนลูกให้รู้จักการแบ่งปัน ให้กับผู้อื่น สิ่งเล็ก ๆ น้อย ที่ลูกได้ฝึกเหล่านี้ ผ่านสัมพันธ์ภาพในครอบครัว คุณหมอแนะนำ คุณพ่อ คุณแม่ ให้ฝึกให้ลูกโดยการ ทำกิจกรรมให้ช้าลง เช่น อ่านนิทานให้ลูกฟัง ให้ช้าลงสัมผัสกับความสุขที่มีให้กับลูก เป็นช่วงเวลาคุยกับลูกสร้างสัมพันธ์ภาพกับลูก การทำกิจวัตรประจำวันง่าย ๆ ที่ร่วมทำกับลูก เป็นความสุขกับชีวิต เมื่ออนาคตเกิดเหตุการณ์ในโลกผันผวน ลูกก็จะสามารถกลับมามองสิ่งที่ พ่อ แม่ ได้สอน การใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย มีความสุขฝึกตัวเองให้ช้าลง เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับลูก

7. วิถีวิถีสังคม-จิตอาสา

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันแห่งชาติ
เพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

งานเสวนาวิชาการ เรื่อง “ก้าวผ่าน 9 วิกฤติโควิด สู่อาณาจักรพัฒนาเด็กและครอบครัว” เนื่องในโอกาสครบ 24 ปี วันคล้ายวันสถาปนาสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชัน “ZOOM” Link Zoom <http://bit.ly/39sjNT2> Meeting ID 967 6065 1412 Passcode : 242654 งานสื่อสารองค์กร Ins. 02 441 0601-10 ต่อ 1201

อาจารย์ ดร. ธีรดา ข่านอง อาจารย์ประจำสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว กล่าวในประเด็น “จิตอาสา: หัวใจแห่งการแบ่งปัน” การทำงานของแพทย์ พยาบาล และทีมดูแลเรื่องสุขภาพอนามัย อาจจะไม่เพียงพอ เลยมีการรวมตัวของกลุ่มคนที่อยากมาช่วยเหลือ ที่มาดูแลสุขภาพอนามัย รวมถึงการดูแลสุขภาพทางใจ การรวมตัวของคนกลุ่มนี้ที่มาร่วมทำงาน ด้วยใจที่ไม่หวังผลตอบแทน เราเรียนพวกเขาเหล่านั้นว่า “จิตอาสา” มาจากคำว่า จิต หรือ จิตใจ อาสา หมายถึงอาสาสมัคร เมื่อนำมารวมกันแล้วคำว่าจิตอาสา หมายถึงการทำงานด้วยหัวใจ ที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตา กรุณา โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน การทำงานเหล่านี้ จะมีพลังขับเคลื่อน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ในสังคมไทยเป็นอย่างมาก จากข้อมูลการสำรวจทางสถิติ (ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2559) อาสาสมัครในประเทศไทย มีประมาณ 10 ล้านคน คิดเป็น 1 ใน 7 ของประชากรทั้งประเทศ ที่มาทำงานด้านจิตอาสา องค์กร แคริตี เอ็ด ฟาวเดชัน ได้จัดอันดับของประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 16 ของโลกและ อันดับ 4 ของเอเชีย ในด้านข้อมูลจาก CAF World Giving Index ข้อมูลปี 2560 พบว่าประเทศไทย มีการให้การช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือหรือ การบริจาคเงิน จัดอยู่ในอันดับ 37 ของโลก หรือ “ข้อมูลจากจิตอาสา Bank คนที่จะมาทำงานด้านจิตอาสา ช่วยเหลือเด็ก เยาวชน และ สตรี จะช่วยเหลือเป็นอันดับ 1 รองลงมาเป็นผู้สูงอายุ คนพิการ และ ผู้ด้อยโอกาส ตามลำดับ จากข้อมูลต่าง ๆ เรื่องจิตอาสาในสังคมไทย มีการตื่นตัวและการทำงานอยู่ทางด้านนี้อยู่มากมาย เมื่อโรคโควิด-19 เข้ามาทำให้การทำงานด้านจิตอาสา เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ผู้ที่จะเข้ามาทำงานในจุดนี้ ต้องได้รับความรู้ การอบรม รวมถึงต้องได้รับวัคซีนในการป้องกันตัวอย่างพร้อมเพียง จึงสามารถทำงานในจุดนี้ได้ แม้แต่ครอบครัว และ ชุมชน สามารถเข้ามาร่วมด้วยช่วยกันเป็นจิตอาสาได้ การทำงานด้านจิตอาสาในปัจจุบัน ได้นำเอาเทคโนโลยีมาช่วยเหลือมากขึ้นในปัจจุบัน เพื่อให้การทำงานได้ครบวงจรมากขึ้น ยกตัวอย่างในเรื่องของการจัดประชุมออนไลน์ เพื่อเกิดการพูดคุย การเปิดห้องเรียนยา ผู้ป่วย หรือญาติ ที่เกิดความทุกข์ใจ การพูดคุยให้เกิดการคลายกังวลสามารถทำให้เกิดพลังทำให้กลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติ หรือผ่าน Application ทางจิตอาสา Care ซึ่งเป็นจิตอาสา ที่คอยดูแลผู้ป่วย โควิดอย่างครบวงจร หรือการใช้ช่องทางประชาสัมพันธ์สื่อสารณะต่าง ๆ เข้ามาช่วย เช่น Facebook, Twitter, Line จะช่วยประกาศข่าว กระตุ้นให้เกิดการช่วยเหลือได้มากขึ้น จะเห็นได้ว่าจิตอาสา เป็นเรื่องของจิตสำนึกสาธารณะ การที่จะให้คนมีจิตสำนึกแบบนี้ได้ต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ต้องฝึกตั้งแต่เด็กตั้งแต่ยังเล็ก พ่อ แม่ต้องเป็นแบบอย่างให้กับลูก ส่งเสริมให้เด็กได้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นสิ่งง่ายที่จะสอนและปลูกฝังให้เด็กได้เป็นจิตอาสาเด็ก ๆ ภายในครอบครัว

8. วิถีชีวิตในจิตใจ

ผศ.ดร. วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ อาจารย์ประจำสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว กล่าวในประเด็น “กำกับโลกภายใน” ว่า ในสถานการณ์โควิด-19 ในฐานะของผู้ให้คำปรึกษาจะมีคนที่ติดต่อเข้ามาปรึกษาเรื่องความทุกข์ เช่น ตกงาน สัมพันธภาพในครอบครัวที่แย่ง ความเครียดเรื้อรัง เรื่องของการเงิน ทุกสิ่งทุกอย่างที่ถ้าไม่เข้ามาในช่วงเวลาดังกล่าว ในคนที่โทรเข้ามาเราจะเห็นความเดือดร้อน ความทุกข์มวลรวมก้อนหนึ่งซึ่งมีลักษณะของผู้ทุกข์เหมือน ๆ กัน ในทางกลับกันในโลกคู่ขนานแบบที่เราอยู่ทุกวันนี้มันจะไม่มีด้านใดด้านหนึ่ง มันจะมีด้านที่ตรงข้ามกันเสมอ ซึ่งตัวดิฉันเองได้ทำวิจัยในเรื่องของผลสำเร็จ โดยลงไปศึกษาเก็บข้อมูลของคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต โดยถามถึงวิธีสอนของคุณพ่อคุณแม่จนนำมาสู่ความสำเร็จ ในโลกคู่ขนานและในฐานะของผู้ให้คำปรึกษาเราเห็นภาพ 2 ภาพนี้อย่างชัดเจน ในกลุ่มคนคนหนึ่งที่มีความทุกข์มาก ในขณะที่มีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความสุขมากเช่นกัน แน่แน่นอนว่าหลายคนอาจจะบอกว่าคนที่ประสบความสำเร็จเขาคงอาจจะมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี มีการงานที่มั่นคง เขาคงมีชีวิตที่ดีอยู่แล้วและมีโรคระบาดโควิด-19 เข้ามา เขาก็ไม่เดือดร้อนเท่าไร ชีวิตก็ดำเนินต่อไปได้ แต่ไม่อาจเป็นเช่นนั้นเสมอไป ยกตัวอย่างเช่น เคสของคุณพิศ เป็นพนักงานเก็บขยะ เป็นโรงงานรีไซเคิลขยะ คนๆ นี้ทำงานในโรงงาน

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

งานเสวนาวิชาการ เรื่อง “ก้าวผ่าน 9 วิกฤติโควิด สู่อุทิศการพัฒนาเด็กและครอบครัว” เนื่องในโอกาสครบ 24 ปี วันคล้ายวันสถาปนาสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชัน “ZOOM” Link Zoom <http://bit.ly/39sjNT2> Meeting ID 967 6065 1412 Passcode : 242654 งานสื่อสารองค์กร Ins. 02 441 0601-10 ต่อ 1201

นี้มานานตั้งแต่เป็นคนงานธรรมดาแล้วต่อๆ เลื่อนระดับขึ้นมา ลักษณะการมองโลกของคุณพิศเป็นลักษณะที่ทำได้ยากยิ่ง เป็นคนที่มองโลกทุกวันด้วยความสุข มีความคิดที่เป็นบวกต่อทุกเรื่อง ไม่ว่าเรื่องนั้นจะดีหรือร้ายแค่ไหน วันนี้ได้มีโอกาสกลับไปเจอคุณพิศอีกครั้งและได้มีโอกาสพูดคุยและถามว่าในสถานการณ์แบบนี้และเรื่องราวที่ผ่านมาในชีวิตของที่เป็นอย่างไร คำตอบที่ได้คือ “การกำกับโลกภายใน” โดยคุณพิศค่อย ๆ กำกับตัวเองมองโลกด้วยการคิดบวก ใช้ชีวิตด้วยความสุขทุกวัน และเมื่อไหร่ที่เริ่มทุกข์ ก็เริ่มกำกับตัวเองให้คิดบวก รักษาอารมณ์ รักษาจิตใจอยู่เสมอ การกำกับโลกภายในเป็นเรื่องสำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์ เมื่อโรคระบาดโควิด-19 หายไป ในอนาคตก็จะมีวิกฤติใหม่ ๆ เข้ามาอย่างแน่นอน แต่สุดท้ายคนที่จะอยู่รอดและไปได้กับโลกใบนี้ อย่างมีคุณภาพคือคนที่มีความสามารถในการกำกับหัวใจตัวเอง กำกับความคิดของตัวเอง และกำกับอารมณ์ของตัวเอง เท่านั้นที่จะทำให้ทุกอย่างจบลงอย่างสวยงาม

9. วิกฤติองค์กร

ผศ.ดร.อริวัฒน์ เจียวิวรรณกุล รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร กล่าวในประเด็น “การทำงานของพ่อแม่ ในช่วง “Work from home” ตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคม 2563 จนถึงปลายเดือนกันยายน 2564 เป็นเวลา 1 ปี 6 เดือน ที่รัฐบาลแต่ละประเทศ รวมถึงประเทศไทยที่ออกประกาศและมาตรการขอความร่วมมือจากองค์กร/หน่วยงาน/สถานประกอบการต่าง ๆ ให้บุคลากรหรือพนักงานทำงานจากที่บ้าน หรือ work from home ในสัดส่วนของพนักงานทั้งหมดตั้งแต่ร้อยละ 25 จนถึง ร้อยละ 100 ขึ้นอยู่กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในแต่ละระลอก

ข้อดีของการทำงานที่บ้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงานที่เพิ่มขึ้น มีเวลาส่วนตัว มีความยืดหยุ่นสูง ลดความเครียดจากการทำงานได้ แต่จากการเก็บข้อมูลของ JLL บริษัทจัดการอสังหาริมทรัพย์ เกี่ยวกับการทำงานที่บ้านในยุคที่โควิด-19 ระบาด เมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา จากมนุษย์เงินเดือนจำนวน 3,300 คน พบว่า บางส่วนไม่ได้ “แฮปปี้” กับการทำงานที่บ้านอีกแล้ว หลังจากต้องทำงานที่บ้านมานานนับปี ในปีนี้มีมนุษย์เงินเดือนเพียง 37% เท่านั้น ที่มองว่าการทำงานที่บ้านมีประสิทธิภาพการทำงานที่ดีกว่าเดิม ลดลงจาก 48% ในผลการสำรวจเมื่อปีที่แล้ว

นอกจากนี้มนุษย์เงินเดือนยังรู้สึกว่าไม่อยากทำงานที่บ้านตลอดไป แกรมจำนวนวันทำงานที่บ้านที่มองว่าพอดียังลดลงจาก 2 วัน เหลือ 1.5 วันต่อสัปดาห์ โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า การทำงานที่บ้านทำให้เกิดความรู้สึกว่าการทำงานไม่มีวันจบสิ้น และไม่รู้ว่าวันเวลา มนุษย์เงินเดือนอยากจะเข้าออฟฟิศทุกวัน เพราะมนุษย์เงินเดือนกว่า 80% อยากทำงานแบบไฮบริด และ 88% ยังอยากมีอิสระในการเลือกวัน-เวลาทำงานด้วยตัวเอง เพราะในท้ายที่สุดแล้วสิ่งที่ทุกคนยังต้องการคือความยืดหยุ่น และชีวิตการทำงานที่มีความสมดุล

วิกฤติโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและครอบครัว จากการสำรวจข้อมูลเด็กปฐมวัยและครอบครัวในชุมชนแออัด 91 รายเก็บโดยผู้นำชุมชน/อสม./และครูศูนย์เด็กเล็ก พบว่า เมื่อศูนย์เด็กเล็กปิด พบว่า เด็กอยู่ตามลำพัง เนื่องจากผู้ปกครองไปทำงาน 29.4% และผู้ปกครองต้องพาเด็กไปทำงานด้วย 23.1% มีผู้ปกครอง หรือพ่อแม่ของเด็กที่ประกอบอาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขาย หรืออาชีพอิสระที่ต้องพึ่งพารายได้แบบวันต่อวัน รายได้ครอบครัวลดลง หรือขาดรายได้ 95.6% คนในครอบครัวมีความเครียด จนใช้ความรุนแรง 29.7%

เมื่อเกิดวิกฤติการระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านตลาดแรงงาน เกิดอัตราการว่างงานที่สูงขึ้น ด้านสุขภาพ อัตราการฆ่าตัวตายสูงขึ้นเป็นสองเท่า จากรายงานสุขภาพคนไทย ปี 2564 ในบางองค์กร เช่น บริษัท Google ได้ประกาศยุติการทำงานที่บ้านไปจากเดิม มิ.ย.2564 ไปอีก 3 เดือน จนถึง ก.ย.2564 โดยหลังจากนั้นจะเริ่มกลับมาทำงานแบบที่มีคนน้อยที่สุด เข้าที่ทำงาน 3 วันต่อสัปดาห์ ในขณะที่เดียวกันธนาคารอังกฤษ ก็ได้เผยแพร่การวิจัยที่พบว่า การทำงาน

ที่บ้านยังมีข้อดี หากมีเวลาได้เข้าออฟฟิศบ้าง โดยพบว่า “การทำงานจากบ้านช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน トラบเท่าที่ได้เข้าออฟฟิศบ้าง” แต่หากทำงานที่บ้านมากกว่า 1-2 วันต่อสัปดาห์ ก็จะส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง และทำให้มิตรภาพระหว่างเพื่อนร่วมงานหายไป พร้อมทั้งเตือนด้วยว่าการทำงานที่บ้านนานๆ มีผลกระทบในระยะยาว โดยเฉพาะเรื่องการลาออกของพนักงาน ความเข้ากันได้ของพนักงานแต่ละคน และความสัมพันธ์ของทีม

ผศ.ดร.อิทธิวัฒน์ เจียวิวรรธน์กุล มีข้อเสนอเชิงนโยบาย คือ 1. ขอให้เครือข่ายเด็ก เยาวชน และครอบครัว ร่วมมือกันสร้างระบบที่ส่งเสริมและสนับสนุนสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว ในองค์กร และในชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว ส่งเสริมให้เด็กเป็นคนดี มีปัญญา นำพาสุข ภายใต้วิกฤติการแพร่ระบาดของโควิด-19

2. ขอให้องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานมีการนำแนวทางการสร้างเสริมความสุขแปดประการ หรือ Happy 8 ทั้งในองค์กรและในครอบครัว จะส่งผลให้เกิดองค์กรและครอบครัวแห่งความสุข ภายใต้วิกฤติการแพร่ระบาดของโควิด-19 3. ขอให้องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานทำงานแบบไฮบริด คือ ให้พนักงานเริ่มกลับเข้าไปทำงานในองค์กร และสามารถเลือกที่จะทำงานที่บ้านได้บางวัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มีความยืดหยุ่นในการทำงาน และสร้างสมดุลชีวิต ทั้งชีวิตส่วนตัว ชีวิตครอบครัว และชีวิตการทำงาน และ 4. ขอให้องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit) ที่เหมาะสม ให้เป็นกลไกการสร้างแรงจูงใจโดยการให้รางวัล ที่นำไปสู่การสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อกัน ครอบครัวและสังคมในองค์กรของตนเอง

จึงเป็นที่มาของการจัดงานเสวนาวิชาการ เรื่อง “ก้าวผ่าน 9 วิกฤติโควิด สู่อุทิศการพัฒนาเด็กและครอบครัว” เนื่องในโอกาสครบรอบ 24 ปี วันคล้ายวันสถาปนาสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ในวันที่ 29 กันยายน 2564 เวลา 08.40 – 12.00 น. ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชัน “ZOOM” Link Zoom <http://bit.ly/39sjNT2> Meeting ID 967 6065 1412 Passcode : 242654 โดยจะมีการเชิญเกียรติ รศ.พญ. นิตยา คชภักดี ผู้ก่อตั้งและอดีตผู้อำนวยการสถาบันฯ และการแสดงวิดิทัศน์ 24 ปี แห่งการสถาปนาสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว “NICFD Talk เพื่อแถลงข่าวโครงการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยและอนุบาล New Normal ระดับ 3 เพื่อรับมือกับการระบาดของ COVID 19 ระลอก 3” โดย รศ.นพ. อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ ผู้อำนวยการสถาบันฯ ทั้งนี้ยังมีเสวนาวิชาการ เรื่อง “ก้าวผ่าน 9 วิกฤติโควิด สู่อุทิศการพัฒนาเด็กและครอบครัว” นำทีมโดย รศ.นพ. อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ ผู้อำนวยการสถาบันฯ และคณาจารย์จากสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

.....

